

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam. 63. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy óra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Szombat, augusztus 10.

A MUNGÓK

azt mondják, hogy mivel senki se ül fel börtört csekefrázisainak, az ősszel minden valószínűség szerint elűről kezdődik a harc! Igen, minden valószínűség szerint! Ezt ők nagyon jól tudták, mikor Tisza az elkövetett gazságok után hangzatos békeszózatot tucszott a nyári vakációra is szuronyos erővel kényeszerített párttól. Ami azóta munkapárti részről történt a béke érdekében, az csupa üres maszlagolás volt, amellyre a kormány és munkapárt csak azért volt szüksége, hogy ezzel leplezze azt a csodát, hogy egyetlen éltető energiájának a szuronyokat ismeri.

Hogy mennyire hazug a munkapárti melankólia a békekilátásoknak szétfoszlása felett, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy dacára annak, hogy Lukács, Tisza, Beöthy Pál s egyéb munkapárti korifeusok már ismételt nyilatkoztak a parlamenti béke szükségességéről, de egy hangot el nem arultak abból, hogy milyen feltételek mellett hajlandók ezt a békét megkötni. Pedig aki békekötésről beszél, annak tudatában kell lennie annak, hogy a békének feltételei vannak, olyan feltételei, melyek részben kölcsönös engedményekből állanak. Ahelyett, hogy e feltételeket precizították volna, Tisza geszti levelében, cikkeiben fanatikus és hazug förmérvényeket koholt az ellenzék ellen, Lukács pedig azt mondta, hogy neki eszé ágában sincs tartani az ellenzékétől.

Jól tudják azt, hogy az ellenzék legelső feltétele a választói reform. Lukács most azt hirdeti, hogy ő megint egy új tervezetet dolgozik, de hogy az valóban liberálisabb és demokratikusabb lesz-e, mint az elődjei voltak, arról mélységesen hallgat. — Holott ha az ellenzék elfogadta volna az ő szája ize szerint való választói reformot, akkor nem lett volna szüksége az erőszakra. Egészen bizonyos, hogy a legújabb tervezete sem lesz különb azoknál, melyekkel már két ízben akarta rászedni az ellenzékét és az országot. Az ilyen reformot pedig, csak úgy, mint a védőerőt, bizony csak szuronyos fedezet mellett lehet elfogadtatni a képviselőházasdit játszó, zárkózott és fegyverre megérett mungótársasággal....

Pénzválság.

A hivatalos lap nap-nap után megdöbbentő híreket hoz gazdasági életünk kríziséről. Előkelő kereskedőcégek, melyek a szoliditásnak, rentabilitásnak látszólag példányképei voltak, lesznek egész meglepetésszerűleg fizetésképtelenek. Vidéki pénzüzetek melyek nem a legfrisebb bankalapítási szenvedélynek voltak produktumai, kerülnek felszámolás alá. Ipari vállalatok, melyek hosszabb időn át életrevalóságuknak elég tanujelét adták, kerülnek a hitelezői védegyelet listájára.

Az egész pénzüvilágon ideges óvatosság, félelem lett az ur. A hitelélet, a legfelsőbb régiókat kivéve, mind szűkebb és szűkebb korlátok közé szorult. A legvagyonosabb társadalmi rétegektől egész le az utcaszélien élődogáló hordárig, mindenki érzi, hogy nehéz időket élünk. Az a pénzügyi krízis, mely a múlt év novemberében ota fejünk felett lebeg, sehogysem akar elvonulni.

Nemrégiben, az 1907. év őszén, szintén voltak bajok a pénzüvilágban. De ez a válság alig pár hónapon át tartott, míg a mostani kilenc hónapja szorongatja egész gazdasági életünket s igen kevés a kilátás rá, hogy hamarosan véget érjen, különösen az őszi időszak beállta előtt, amikor különben is a mezőgazdasági termények nagyobb bevásárlása a malmok részéről és a cukorkampany amúgy is erősen restringálja a mobil pénzt.

Kétségtelen, hogy a pénzüvilágnak nem hazánkra szorítódik csupán, de egészen természetesen, hogy az az ország, mely külföldi hiteléből él, erősen megérzi, ha a külföldi pénzforrások bedugulnak. Már pedig kétségtelen, hogy amíg a múlt év hasonló szakában 100—200 millió korona külföldi pénz állott rendelkezésre, addig most ez az összeg a minimumra redukálódott. Ehhez jön még aztán, hogy különféle cimleteinkből az utóbbi fél év alatt nagy quantum került vissza a belföldi piacra. Hozzávetőleges számítás szerint 100—150 millió korona

záloglevél, járadékkötvény jött haza külföldről.

Azonban még sincsenek itt olyan viszonyok, melyek a vezető bankok álláspontját a hitelviszonyok további lebonyolítóival, a közép- és kisbankokkal, a kereskedő cégekkel és egyéb iparvállalatokkal szemben indokoltá tenné. Akárhogy nézzük a dolgot, nem tudjuk logikusan megérteni, hogy amikor nagybankjaink legutóbbi üzleti féléve oly fényes eredményt produkált, mint alig másokkal, ezek a közép- és kisebb bankokkal szemben oly nagyon is szűkmarku álláspontra helyezkedjenek s teljesen figyelmen kívül hagyják azt az erkölcsi obligót, mely őket épp vezető szerepük folytán az ország egész hitelorganizációjával szemben köti.

Es még ezenfelül azt is látjuk, hogy a nagybankok, melyek a múltban a közép- és kisbankok üzletkörét létóhatárukon kívül hagyták, amióta a pénzüvilág tart, egyszerűen a kenyéririgység politikáját követik, az eddig észre sem vett üzletüket kezdik szemmel tartani s ahol valami jobb konc akad, igyekeznek maguknak kaparítani.

A török-montenegrói konfliktus.

A török-montenegrói ihatéron történt véres összeütközések miatt már a diplomáciai viszony megszakításával fenyegetőzött a cettinjei török követ. Erre azonban aligha kerül a sor. Az incidensről közreadott montenegrói hivatalos jelentésből az derül ki, hogy a montenegrói kormány a konfliktus elkerülésére törekszik.

Egyébként az incidens nem az eddig esetelt módon történt, hanem a tény a következő:

Montenegrói katonák átlépték a határt, miközben összeütközésre került a sor a török határszél lakosságával és a török őrséggel. A cettinjei török követ tiltakozott, mire a montenegrói kormány Vukotić tábornokot kiküldte a határra és visszarendelte a határon álló csapatait.

A politika eseményei.

Lukács miniszterelnök Nagy-Enyeden. Nyilatkozik-e az ügyekről? — Beszél-e Bosznia-ról?

A nemzeti munkapárt erősen toborozzék az embereket Nagyenyedre, ahol e hónap tizenötödikén szándékozik beszámolóját elmondani Lukács László miniszterelnök. Budapestben is, Nagyenyeden is nagy apparétussal készítik elő a miniszterelnöknek ezt az első nyilvános szereplését a hírhedt junius elseje óta. Maga Lukács László miniszterelnök pedig közben készíti beszédét, a melyben, így mondja ezt a környezet, hosszabb szándékozik foglalkozni Andrássy Gyula grófnak és Apponyi Albert grófnak cikkével. A nagyenyedi függetlenségi párt ellendemonstrációra készül.

Az ügyek dolga izgatja a kedélyeket most. Az osztrák lapok ugyanis állapítják meg, hogy hiába tagadja a kormány, kétségtelen, hogy az ügyekkel is megismétlődik az, ami a dreadnoughtokkal történt. A közös hadügyminiszter megint csak kijátssza a parlamentek büdzséjogát. Nem tudjuk, vajjon Lukács László miniszterelnök nyilatkozni fog-e erről a kérdésről Nagyenyeden. Fontosnak elég fontos arra, hogy elmondja a magyar kormányról róla való véleményét. Elvégre is elég szép teherről van itt megint szó, mintegy negyedszázmillárdnyi koronáról. Az az érzése mindenkinek, hogy a magyar kormány erről nem hallgathat.

De van itt egy második nem kevésbé fontos és kényes kérdés. A boszniai dolog. Erről is egy inkább humorizáló, mint sem komoly cáfolat jelent meg. Illetékesen-e vagy sem, azt nem tudni. Kötelessége tehát Lukács László miniszterelnöknek, hogy az első kínálkozó alkalmat ragadja meg, hogy erről a boszniai kérdésről is beszéljen, nyíltan és minden cikornyá nélkül. És ha erről a két kérdésről, az ügyek dolgáról és Bosznia második annexiójáról tényleg az igazat mondja meg, akkor olyanná válik, amivel igazán érdemes majd foglalkozni és számolni. Ne bujkáljunk! Gyerünk a nyilvánosság elé!

Nemzeti Orfeum és Kabaret
Petőfi-tér 9. A vasútállomással szemben.

Teljesen új társulat! Világvárosi attrakciók
Naponta új bohózatok.
Kezdeté 9 órakor. Belépő-díj 1 korona
Számos látogatásért esedez az igazgatóság.

Mikor van a legnagyobb hőség Debreczenben?

Közép-Európában csaknem mindenütt a július hó az év legmelegebb hónapja. Hazánkban szintén júliusban emelkedik legmagasabbra a hőség. Ha a hő járását nem hónapok szerint, hanem öt naponként vizsgáljuk, arra az eredményre jutunk, hogy Debreczenben július végén és augusztus elején szokott a legnagyobb forróság beköszönten.

Husz évi metrológiai megfigyelés (1892—1912) szerint Debreczenben a július 25-ike és 29-ike közötti napok bizonyultak a legmelegebbeknek. Legközelebb áll ezekhez a megelőző és az utána következő tíz nap. A legnagyobb forróság tehát Debreczenben július 15-ike és augusztus 8. között szokott beköszönten. Ezt az említett husz évi hőjegyzések csodálatosan egybehangzó pontossággal bizonyítják.

Ha a reggel 7. délután 2. és este 9 órakor történt megfigyelés átlagára témaszkodunk, a hőmérsékletet Debreczenben a legnagyobb forróság idején, az 1891—1911. időszakban a következők tapasztaljuk:

Július	15—19.	21.6
	20—24.	22.0
	25—29.	22.5
	30—VIII.3	31.3
Augusztus	4—8.	21.2

Husz év azonban korántsem elég hosszú idő ahhoz, hogy a legnagyobb forróság beálltát pontosan meg lehessen állapítani. Ha a régi időkbeli származó, természetesen nem ilyen pontos, de mégis megközelítő megfigyeléseket is felhasználjuk, akkor az eredmény 60 éves tapasztalat alapján az, hogy Debreczenben a forróság ugyancsak július hó 25—29. napjaira esik. A hőmérséklet legnagyobb forróság idején Debreczenben az 1851—1911. időszakban ugyanis a következők tapasztaljuk:

Július	15—19.	21.8
	20—24.	21.7
	25—29.	20.0
	30—VIII.3	21.7
Augusztus	4—8.	21.3

Veszedelem

a katonai löporraktárnál

Egyszeri felszólítás után lelővik a közeledőt.

A katonai löporraktárak ellen országoszerű megkísérelt merényletek a legnagyobb izgalomba hozták a katonai köröket. Az utóbbi idők furcsa jelenségei kivételes intézkedéseknek megtételére indították a hadvezetőséget. Nehány nap óta ugyanis a puskaporos tornyok őrzését rendkívül szigorúvá tették. Az intézkedések ez irányban a legnagyobb titoktartás mellett történtek, mindazonáltal sikerült erre nézve a következőket megtudnunk:

Eddig az volt a szabály, hogy az őrségen álló katonák föltétlenül fegyverrel végezte őrszolgálatát. Patrónéskájában tíz éves föltétlenül tartott egy megasztott kartondobozban, azon

kívül pedig a patrónéskájában még egy éleslőténye, amelyet szükség esetén egy pár szempillantás alatt fegyverébe tehetett és használhatta fegyverét. Ha gyanus alakot látott maga felé közeledni, úgy hárminc lépésnyi távolságból intézte hozzá a szokásos figyelmeztetést:

— Halt, wer da!

Es ha harmadszori figyelmeztése is eredménytelen maradt, úgy jogában állott fegyverét használnia az illetővel szemben. Ezt az előírást most gyökeresen megváltoztatták. Az őrség élesre föltöltött fegyverrel teljesíti szolgálatát, öt gyilkos acélgolyó van minden egyes Mannlicherben. Gyanus idegenek közeledtére csak egyszerű hangoztatja az őrszolgálatos felszólítást és ha az idegen az első szóra meg nem áll, úgy fegyverbe lép az egész őrség, rögtön használja fegyverét és menthetetlenül lelövi a puskaporos raktár felé közeledő gyanus alakokat.

Drákói szigorral történik most az őrség ellenőrzése is, úgy hogy valóságos hadiállapotok uralkodnak a löporraktárak környékén. A mai helyzetben, a sorozatosan megisméltődött titokzatos támadások után a legszigorúbb intézkedés is indokolt. Hibáztatjuk azonban azt, hogy titokban történtek ezek a szigorítások, a melyek veszedelmet rejtenek magukban a békés polgárságra nézve is. A polgárságot ugyanis informálni kell hogy közelebe se menjen a puskaporos raktárnak, nehogy valami békés járókelővel, aki valahogyan — saját hibáján kívül — nem reagál az őrség első felszólítására, vézetes szerencsétlenség történjen. Ezáltal is figyelmeztetünk mindenkit, hogy az elmondottakra való tekintettel, messze kerüljék el a veszedelmes löporraktárakat.

Sztrájkvezérek kudarca.

Hogyan keletkezett az angol sztrájk?

Londonban a nagy sztrájk véget ért, a hatalomért való küzdelemben a sztrájkvezérek huzták a rövididebet. Ez a sztrájk abban különbözött a munkások hasonló mozgalmaiktól, hogy sem a munkabérek felemelését, sem a munkaidő megrövidítését, sem a munkafeltételek megjavítását nem célozta. Egyedül arról volt szó, hogy a sztrájkvezérek korlátlan hatalmat akartak megmutatni százezer munkás fölött. A munkásokat minden eszközzel beakasztották a szervezetekbe s a legszigorúbb büntetéssel sújtották mindazokat, akik nem engedelmesskedtek a vezérek zsarnokságának.

A sztrájk kibővítésére felhasználták azt az ürügyet, hogy a munkaadók vonakodtak elbocsátani egy szervezetlen munkást. Május 20-án kezdődött a nagy heberu, amelynek tartama alatt a munkások és családjaik ugyszólván éheztek. Nagyrésztük nem is tudta, mi volt az oka a sztrájknak. Egyszerre akadtak köztük, akik visszatértek a munkába, július 11-én már huszezer dolgozni akaró ember volt. Előre volt látható, hogy csufos kudarccal fog végződni a sztrájk. Érezték ezt a vezérek s ezért hirtelen békés hangulatba csaptak át. Azt tanácsolták a munkásoknak, hogy térjenek vissza a munkához. Sokan a sztrájkolók közül árulest láttak ebben s most úgy áll a helyzet, hogy a sztrájkvezérek hatalma szűnőfélben van.

A bochumi HIREK. Halálbánya.

Eddig 120 halott

A németországi Bochum melletti Gerthe községben, a Lothringen-bányában vad dördülésekkel és iszonyú lözettel rókódott meg a föld fekete mélye és iszonyatos halállal halmozta össze azokat a boldogtalan bányamunkásokat, akik azért szálltak le nap-nap után a tárnák poklába, hogy onnan kihozzák kenyerüket, annak minden falatjéért játszva a halállal.

Az első hírek

A Bochumtól nem messze levő Gerthe község közelében, a Lothringen-tárnában borzasztó bányarobbanás történt. A Lothringen-tárnában délelőtt fél 10 órakor történt a robbanás. A szerencsétlenség sokkal nagyobb, mint azt kezdetben hitték. — Délután 4 óráig negyven halottat és husz sebesültet hoztak felszínre, legtöbbje teljesen összeégett volt. Most már bizonyos, hogy a tárnák két része ég. A tárnában levők közül aligha maradt egy is életben. Azt hiszik, hogy száz ember van lenn.

Ötven összeégett bányász.

A fölrobbant tárnák lámparaktárának nagy helyiségét körhúzza alakították át és ott épültek a kigyuladt tárnából fölhúzott seresült bányászok, akiknek állapota súlyos, mert noha nem szenvedtek égett sebeket, a mérges gázoktól elaláltak és csak nehezen lehetett őket életre kelteni. A megmenekülteket oxigén-belélegeztetéssel kezelik.

A katasztrófa oka még nincs felderítve. Azt hiszik a bányamérnökök, hogy fejtés közben robbanás történt és az gyújtotta meg a bányaléget. Amikor a sebesülteket saroglyákon elviszik, a bányászcsaládok rémesen jajveszkelnek. A legtöbb sebesültnek kezét-lábát elszakította a robbanás.

Százhusz halott!

A fölrobbant bányában még körülbelül száz bányász van bezárva és a mentők eddig nem juthattak hozzájuk, mert az égő bányában a mérges gázok miatt csak percekig lehet kitartani. Este 9 óráig százhusz halottat hoztak fel.

A Lothringen-bánya mentőkísérletinél sikerült több elalált munkást a tárnában oxigén-kezeléssel életre kelteni. A robbanások valószínűen két különböző helyen történtek. Több kisebb tüzet aránylag rövid idő alatt sikerült eloltani. A rombolások a tárnákban csekély méretűek. A mentési munkálatok annyiban nehezek, mert a szerencsétlenség színhelye 2 kilométer távolra van a tárnától. A két kerületben körülbelül százhusz ember dolgozott, akik közül 30—35 még idejekorán menekülhetett.

A züllött kávéház

milijében százele képből élte a maga lézas és undok hajnali életét a város éjjeli társadalmá. Dult arcu, perverz nézésű leányasszonyok, facér pincérek mosogatóronggyal vedlett értékenyokban és más elátkozott fiúk a társadalomnak, — riasztó jókedvvel szürcsölték a keserű söröket.

Fenn, a pódiumon, egy fekete bajuszu és rut arcu artista produkálta magát. Szemeiben az ünneget értékélni tudó, de az élet véres küzdelmeibe züllött lelkek fájdalmas lényre rezgett. Talán nem is gondolt ő erre, csak én láttam meg a bésat apró villanásait szemem sötét tükrén, amikor érces, gyönyörű hangja betöltötte a kis, züllött kávéházat.

Magyar nótát így, a hangulatok, a tónus és a hang-anyagbéli tehetség csodálatos harmóniájával énekelni még nem hallottam. Es százele gondolat rajzott agyamban ez elkallódott nagy ének-művész végtelen nyomorúnak láttán. Magyarországon ez a sorsa a tehetségeknek. Itt csak törtéttel, könyökkel és fizetett dobszóval lehet és szabad a tehetségeknek érvényesülni.

Hány «kikiáltott» művész, hány tehetségtelen stréber senki égal nélkül a porondon és élvezzi az élet nap dicsőségének fényét jogtalanul és hány ilyen elnyomott, a saját nemboldogulásának kárába züllött tehetség fetreng a zug-kávéházak mocsarában, kijátszva az öt megillető dicsőségéből.

Hiszen vannak az életnek rut és meg nem változtatható törvényei, hogy némely fiait predestinálja a pusztulásra és ugylis el fog veszni, akinek veszni kell, de rendszeren az embereknek a mások hátán való érvényesülni akarása szerez érvényt e gúszos törvénynek.

Hiszen mindez a tehetségekre nézve nem valami intenzív tragédia. A tehetségek ma már elzülnek, vagy szélhámosok lesznek, a züllött egzisztencia pedig már nem érzi a saját életének katasztrófáját. Az a fekete bajuszu, rut arcu ember, aki előtt gyönyörű, értékes hangja révén megnyilatott volna az anyagi és erkölcsi dicsőség arany kapui, sem törődik már azzal, hogy másként is lehetett volna, (pedig tudja ezt), az élmái már elrothadtak az élet lokájában. De talán ő így a legnagyobb, ennek a föltét, ócska kévéháznak pódiumán, mikor apró rézpénzekért csodálatos melodákat énekel a könnyelmű és kissé részeg utcalányok.

— **Presbiteri gyűlés.** A debreceni református egyház 1912. évi augusztus hó 11-ik napján, vasárnap délelőtt fél 11 órakor az egyház tanácstermében presbiteri gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Jelentés arról, hogy a folyó évi július hó 23-ik napján tartott presbiteri gyűlés jegyzőkönyve és végzéseit hitelesítették. 2. Az egyházi pénztár 1911. évi zárószámadata.

— **Debreczeniek Bikszádon.** Debreczenből a következők nyaralnak Bikszád-füzdön: Szöllőssy Mihály postahivatalnok neje, Jzv. Bisothka Béla bankhivatalnok, Szabó Mariska magánzónó.

— **A magyar gazdákhöz.** Népele-
nk egyre szüntelenedik, a régi szo-
kások egyre tűnedeznek. Így a va-
lamikor országsszerte elterjedt arató-
ünnepségek és az ezekkel kapcsola-
tos tárgyak is a legtöbb helyen el-
tűntek anélkül, hogy akár leírásban,
akár fényképekben vagy más tárgyak-
ban valami emléke maradt volna utó-
daink számára. Épp ezért a Nemzeti
Múzeum néprajzi osztálya kéri a
magyar gazdák közönséget, hogy az
aratósi ünnepségek tárgyaiból, kö-
lönösen az országsszerte divó ara-
tási buzakoszoruból s egyéb kalász-
ból vagy szalmából sokszor igen nagy
művészettel készült tárgyakból egy-
egy példányt a néprajzi osztály ré-
szére lehetőleg ajándékképpen, vagy
csekélyebb érért küldjön be. Ugyaszin-
tén hálás köszönettel fogad oszta-
lyunk fényképfelvételeket és esetleg
rövidebb leírásokat az aratósi ünnep-
ségekről. Magától értetődik, hogy a
szíves küldemények postadíjmentesen
intézhettek a következő címre: Ma-
gyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osz-
tálya, Budapest, VI., Városliget, Ipar-
csarnok.

— **Országos István-napi ünnepély**
a Margit-szigeten. A Fővárosi Köz-
munkák Tanácsa augusztus 20-ára, —
Szent István napjára átengedte a
Margit-szigetet a Gyermek-szanatóri-
um javára rendezendő ünnepélyre,
oly kikötéssel, hogy a margit-szigeti
István-napi közönség 1 koronás be-
lépő díjért az egész napi ünnepség
minden programszámában részve-
hessen és külön díj sehol sem szed-
hető. A szigeti közönség ennélfogva,
amikor megváltja 1 koronás jegyét,
mégis leróttja a Gyermekszanatórium
iránti jótékonyágát és ezért díjta-
lanul vehet részt a Magyar Athletikai
Club páratlanul nagyarányú sport-
versenyén, amelynek első része az
ifjúsági és szenior-verseny lesz, mely
már délelőtt fog a MAC. sportpályá-
ján lefolyni. A szigeti sportpályán
délután 3 órától szakadatlanul késő
estig fog lefolyni az athletikai nagy
viadal, a dalárverseny és a tűzijáték.
Az athletikai viadalt Zuber Ferencz fő-
mérnök, a MAC. igazgatója fogja ve-
zetni. A sportdíjakat dr. Bezerédi Vik-
tor belügy államtitkár fogja szemé-
lyesen kiosztani a győztes athleták
között.

— **Az izr. hitközségi tagok figyel-**
mébe. Ertesítettnek a t. tagok, hogy a
Deák Ferencz-utcai izr. templom-
ban az istentisztelet — további ren-
delkezésig — a következő időben fog
kezdődni: Péntek este háromnegyed
7 órakor; szombat délelőtt 9 óra-
kor, délután 5 órakor; köznapokon
reggel egynegyed 7, este 7 órakor.
Péntek este és szombat d. e. az
«Izr. Ifjak Dalköre» is közreműködik.

— **Tüzifa tolvaj.** Schvarcz Lőrinc-
né Simonffy-utca 2—c. sz. alatti la-
kosnő panaszt tett ismeretlen tettes
ellen a rendőrségen, aki a hét folya-
mán pince-fáskamarájáról a lakatot
erőszakkal levette és abból nagy-
mennyiségű feldarabolt tűzifát lopott.

— **Az aradi pilóta-iskola megnyi-
tása.** Az aradi pilóta-iskola megnyi-
tása a közel jövőben meg fog tör-
ténni. A megnyitáshoz az összes elő-
készületek megtörténtek, csak még a
hadügyminiszter engedélyét várja az
iskola vezetősége. Az engedély azon-
ban — mint a pilóta-iskola vezető-
sége értesült — már a legközelebbi
napokban meg fog érkezni. A meg-
nyitási az iskola által szerződött
magyar aviatikusok által az iskola
igazgatósága látványos repülést fog
rendezni Aradon.

— **A «meglámadott» Telegdi fűr-
dő.** Kabai József jelenleg a «Diana»-
fürdő (a hírhedt prostituált Telegdi)
bérlelte nyílt-térben kőhög az Uj Deb-
reczen ellen. Szerencsére Debreczen-
ben mindenki ismeri a Telegdi-«fűr-
dőt», ezt az ocsmányi fészket, amely-
ről a debreczeni rendőrség szolgál-
hat a legszebb adatokkal. Az «Uj
Debreczen» nem polemizál leutujtá-
donosokkal, hanem annyit szükséges-
nek talál megjegyezni, hogy a «Te-
legdiről» megírt és kommentált «ha-
zugságokat» a rendőrség jelentése
alapján hozta nyilvánosságra. A rend-
őri sajtókönyv ugyanis a Telegdi-fűr-
dőben történt lopásról a következő
kommunikét adta ki:

— Szembratovics József mév.
ellenőr panaszt tett ismeretlen tet-
tes ellen, ki a Telegdi-fürdőben el-
vesztett 14 gramm sulyu, félig
gömbölyű, Sz. monogrammal ellát-
ott 40 K. értékű pecsétgyűrűjét
megtalálta és azt jogtalanul eltulaj-
donította.

Mindezekhez csak azt tesszük
még hozzá, hogy Kabai leujgazda
nyiltterezési kedvét majd a hívő-
són fogjuk lelohasztani, amennyiben
a mai napon megindítjuk ellene a
bűnvádi eljárást.

— **Csodarabbik.** Oláhszentgyörgy
fürdőn jelenleg három csodarabbi is
tartózkodik, két magyar, egy buko-
vinai; a konkurrencia tehát óriási.
Mindegyik rabbinak külön ügynökei
vannak, hogy a hívőket hozzájuk
csábítsák. A bukovinainak mégis job-
ban ment az üzlete, a két magyar
tehát cselhez folyamodott. Feljelen-
tették a külföldit, négy tanút is kerít-
tettek ellene, igérve a tanuknak tul-
világi üdvösséget. A határrendőrség
erre vizsgálatot indított, kihallgatta
a tanukat; az egyik azt állította, hogy
a rabbi ötven koronát fogadott el
tőle és biztosította, hogy a kért ital-
mérésit engedélyt meg fogja kapni.
A másodiknak fiugyermeket biztosít-
ott, a harmadiknak gyógyulást, a
négyediknek mérsvalamit biztosított.
Ezek után elővették a csodarabbit,
hat órán keresztül faggatták, a rabbi
persze tagadott mindent. Közben va-
laki telefonált Besztercére a hitköz-
ségi elnökek; az elnök, ugyilátszik,
híve a bukovinai csodarabbinak, mert
kieszköztelte, hogy a főispán vele auto-
mobilon kimenjen Oláhszentgyörgyre
és kiszabadítsa a csodarabbit a kí-
nos helyzetből.

— **Tolvaj kőmives napszámos.** Rá-
tonyi János 58. sz. rendőr előállít-
otta Ladányi József foglalkozásné-
küli kőmives napszámost, aki ma-
reggel a Csapó- és Veres-utca sar-
kán az ott dolgozó vízvezetési munká-
soktól 2 db. cint és 1 db. faladát
ellopott.

Modern és a legjobb
Villamos
berendezések
rendelje meg
FÖLDVÁRI-nál
üzleti telefon 168
gyári telefon 816.
Tanuló felvétetik.

Családi leány-internátus a fővárosban.

Valóban szükségét pótló intéz-
ményről ad örvendetes hírt az a szim-
patikus, kecses külsejű kis füzet, a
melyet a «Családi Leányinternátus»
prospektusa gyanánt kaptunk. Egy
nagy műveltségű, finom lelkű vidéki
uriaszsony, aki maga is átérezte a
vidéki anyák aggódo töprenkedését
leánygyermekük elhelyezése fölött,
mikor a szülői ház meleg bléből az
iskola, a felsőbb képzés kikönsze-
riti őket idegen tűzhely mellé, —
szíve sugallta nemes elhatározással
otthont nyitott a fővárosban iskolázó
fiatal urleányok egy kicsiny töre-
dékeknek. Internátusába csak 12—15
leányt vesz fel legfeljebb, mert csu-
pán ily kevés létszám mellett képes
növendékeinek individuális nevelésé-
vel, egész anyai odaadással foglal-
kozni. Az internátus igazgatója
nemcsak elméleti képzéssel, gyermek-
tanulmányozással készült elő vállal-
kozásához, hanem elvégezte a Vö-
rs-Kereszt kórház ápolónői tanfo-
lyamát is és egy évi gyakorlattal tö-
kéletesítette magát a testi nevelés tu-
dományában. Ilyen készütség mel-
lett minden szülő örömmel és teljes
bizalommal adhatja leányát az inter-
nátus oltalmába. Az igazgató nő
csalódnak nevezi intézetét s ennek meg-
felelően anyai módon viselkedik nő-
vendőkeivel. Ezt bizonyítja a pros-
pektus ama megjegyzése is, hogy
főleg anyátlan leányokat vesz fel, a
kik a gondos, gyöngéd nevelést és
szeretet melegét legjobban nélkülözik.

Az internátus a belváros közepén,
érnyas kertre néző modern ház II.
emeletén van elhelyezve, a közép- és
főiskolák közvetlen közelében. Hig-
iénikus, modern, izléses és artisztikus
berendezésével igazán ideális leány-
otthon. Elsőrangú, tépláló étkezést,
gondos, egészséges ellátást és finom
modoru nevelést nyújt. Társalgói
nyelv a francia. Az igazgatónak a
leányok felügyeletében két bentlakó
francia nyelvtanítónő segítkezik. —
Ezek külön díjazás ellenében külön
órákat is adnak. A leányok tanul-
mányait az igazgató gondosan el-
lenőrzi. A közös tanítószobában ál-
landóan velük tartózkodik, feladataik
elvégzésében segít. A szülők kíván-
ságára a sportról, szórakozásokról,
hangverseny, színház, tárlat, stb. lé-
fogatásáról az igazgatónő készséggel
gondoskodik. Az ellátási díj rendki-
vül mérsékelt. A szobák fekvése és
nagysága szerint 130—140 korona
havonként. Ezért az összegért a pri-
vát háznál elhelyezett iskolás leány
a felét sem kapja mindannak a ké-
nyelemnek, célszerűségnek, amit az
internátus nyújt s főleg nem része-
sül az odaadó, gondos, ideális elveket
valló családi nevelés áldásaiban.

Valóban örömmel kell üdvözölni
a kezdeményezőjét ennek az intéz-

ménynek és szívből kívánni az «Is-
ten áldását», melyet az internátus
igazgatója prospektusa végén igazi
asszonysszívvel, remélve sóhajt el.

A családi leányinternátus Budapes-
ten, IV., Kaplony-utca 5. II. emele-
tén van, — vezetője Geizinger Iza,
bella, védnökei: Vay-Irénghi Alice és
dr. Botzenhardt Ferencz főorvos. —
Prospektus díjtalan.

Vitális

a bihari haramia.

Emlékeznek kérem a nevére?
Vitális Imre ezerkilencszáztizenegy
ben egymaga, puskával meg revol-
verrel, farkasszemét nézett a ma-
gyar rendészettel, viharezett csend-
őrökkel és néhány század katonasá-
gal, Bakonygát tett egy kulturterü-
letet, ragyogó példáját adta annak, —
hogy egy ember mire képes. Faluk
fettegtek tőle, nem akadt, akinek lett
volna mersze, hogy az üldözőit a
nyomára vezesse, egymaga rehabili-
tálta az egész rablóregény ponyva-
irodalmat, megmutatván a «való élet-
ben», hogy amit a ríktó tálblaju fü-
zetek szerzői nagy ügygel-bajjal ki-
eszeltek a rémületre és borzongásra
vágó elkek kielégítésére, hogy az
mind, igenis, a való életben, egy kul-
túrallam kellőközepén is lehetséges.
A rablóromantika azonban ezidősze-
rint nem divatos, a detektiv-roman-
tika kiszorította és így Vitálisnak
kevesebb rajongója akadt, mint anno
dazumal Rózsa Sándornak, akinél pe-
dig külön munkát végzett és ha az
Olympiádon betyárságból is lett volna
egyéni verseny, biztos, hogy ebben
is a magyar színeket vitte volna dia-
dalra Vitális Imre, legyőzve Garni-
ert és Bonnot-t legalább tíz ponttal.
Valahol messze egy bányafal le-
omlott és három gyermeket maga alá
temetett. Kiderült, hogy: Vitálist ját-
szottak.

Vitálisból — játék lett.
Játék azonban csak úgy lehetett,
hogy a szülők elmesélték a történe-
tet a gyermekeknek. Ezekkel a me-
sékkel pedig a mondakör kifejlődése
kezdődött. Az emberi elme a
fantázia korlátlan és csodás erejével
alakít, formál, hozzátessz. elhagy té-
nyeket, konstruál, a szó művészi er-
telmében és a magból, amelyet egy
ujsgriport képvisel ezerkilencszázti-
zenkettőben, ötven év alatt és két
nemzedék segítségével nagyszerű és
izgalmas kalandok rengetege terem.
A gyerekek Vitálist játszanak és mire
felhőttek, megtanítják rá a gyerekei-
ket. A gyerekek persze érdeklődnek
a játék nevének az eredete után, mire
a felhőttek elmesélik, hogy ki is
volt az a Vitális Imre. Így, abban
a kis hírből, hogy: Vitálist játszanak
a gyerekek, benne van a halhatatlan-
ság ígérete.

A szerkesztésért felelős Völth György.

Kőolajfinomító

gyártelep felépítését több évi törlesztéses lefizetésre
is elvállalja tőkeerős részvénytársaság.

Érdeklődők részére megkeresések „Kőolaj-
gyár” jelige alatt Mosse Rudolf hirdetési irodájá-
hoz Budapest, Andrassy-ut 2. intézendők.

Minden szó egyszeri beiktatása 5 fillér. **Vastagabb betűvel 10 (tiz) fillér**

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeli tudakozásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell beküldeni. — Postán beküldött hirdetésekre vonatkozólag a utalvány-szelvény száma kérietik.

Apró hirdetés előre fizetendő. Vidékről apró hirdetés díja levéljegyekben is beküldhető

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztallerítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Külföldi praxissal rendelkező, felső ipariskolát végzett fiatal ember, ki a műszak minden ágában jártas, Debreczenben állást keres. Szíves megkereséseket «Műszaki» jellegűen a kiadóhivatal továbbítja.

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK gyári árban kaphatók Horovitz Zsigmond papíráru üzletében, Piac—Csapó-utca sarkán.

Ipariskolát végzett építési rajzoló augusztus hó 1-re belépésre alkalmazást keres. Címe: Hamerschmidt Jenő Szombathely, Paragvár-u. 26.

Azonnal belépésre és állandó munkára keresek egy oly kefézőt munkánót, aki szépen szurkolni és behuzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt, biztosítva. Címem: Benedekfy Béla keféző mester, Zilah, Szilágy-megye.

— **Nyugdíjas ember pénzbeszedőül felvétetik cím a kiadóhivatalban.**

CSINOSAN butorozott különbejáratu utcai szoba villanyvilágítással kiadó Vörösmarty-u. 1.

KIADO Csapó-utca 93. számú ház egész udvarral, 33 méter utcai fronttal bármely üzleti célra. 1200 korona évi bérért.

KIADÓ lakás a Piac utca 59. számú Steinfeld féle házban, az első emeleti utcai lakosztály, 1912 évi november 1-től kezdve kiadó. Értekezni a ház mesternél.

EGY butorozott szoba Csapó-utca 19. sz. alatt kiadó esetleg 2 ur részére.

PIAC-U. 85. sz. alatt, a jelenlegi bodega helyiség azonnal kiadó. Értekezni Wiener Adolfnál Kossuth u. 27.

TISZTESSÉGES fiatal bejárónő egész napra könyvvel jelentkezhet Kigýó-utca 41. sz., délután 2—6 óra közt.

FODRÁSZSEGÉD állandó alkalmazásra azonnal beléphet. Eötvös utca 64.

BUTOROKAT konyhaberendezéseket raktáron tart Balint József asztalos (Csapó) Berek-utca.

Vizvezeték, csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom.

Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15

MOLL-FÉLE Seidlitz-Por.

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle SEIDLITZ-POROK tartós gyógyhatása a legmakacsabb GYOMOR- és ALTEST-BANTALMAK, gyomorhív, rögzött SZEKREKEDÉS, májbántalom, VERTOLULÁS, aranyér és a legkülönbözőbb NŐI BETEGSÉGEK ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenytettek.

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sós borszesz nevezetesen, mint a fájdalom-össillapító bedörzsöléshez közzvény, esus és a meg-hűlésegyéb következményeinek legismertebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőr gyökerekes gondozásért és ápolásáért úgy gyermeknek, mint felnöték számára. Egy darab ára 40 fill. Ot darabé 1 kor. 80 fill. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjegyvel van ellátva.

Fő-szétkúldés:

MOLL A. gyógyszerész,

cs. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9 Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesítenek. A raktárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Ludaser János

női, pipere csipke és rövidára üzlete (Városház épület)

Szalag, csipke, keztyű, ritikül, arcfátyo harisnya és

párisi ujdonságokban

CSÁSZÁRFÜRDŐ BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénés hévízü gyógyfűző; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmű iszapfürdők, iszapborogatások, uszodák, ki ön hőlgyek és urak részére. Török-, kö- és márványfürdők; hőlg- szénasavas- és villamc- vízfürdők. — A fürdők kitünő eredményre haszná- tnak főleg csuzosbántalmaknál és idegbajok ellen. — Ivó-kúra a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pangásoknál. 200 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés intányos árak. — Gyógy- és zenedii nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

az Igazgatóság.

Hygienikus ujdonságok

és halhólyag óvszer-különlegességekben

II. Valódi francia és amerikai gyárt- : mány, eredeti csomagolásban :

Orvosilag ajánlva! Feltétlen biztos!

„Fatime“ I. és II. minőség, Ára tucatonként 6 és 8 K. „Semiramis“ I. és II. min. Ára tucatonként 10 és 12 K. Ezen új és modern technika szerint készült óvszer különlegességek, az összes eddigi gyártmányokat fel- lülmulják. Kaphatók kizárólag az alanti cégnél.

UJ! „AUTO VAGINAL SPRAY“ UJ! a legmodernebb és legkényelmesebb női óvszerkülönlegesség. — Ára 15 korona. Szétkúldés titoktartás mellett.

Kérjen ingyen és bérmentve 3000-nél több ábrával ellátott legújabb képes árjegyzékemet

RELETI J. orvos-sebészeti műszer- és gummi áruk gyára Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.

Alapítottott 1878. Telefon 13—78.

15-16 éves fiu papir-üzletbe küldöncznek felvétetik.

SALVATOR

GUMMI SARKÁK VILÁG CZIKK

UTÓLÉRHETETLEN TARTÓSSÁGU!

Mindenütt kapható.

Vezérképviselő: Hermann Hirsch Wien, VII. 3

Thurzófüred

A déli Szepességnek egy remeke, ősi fenyvesek közepette. Vasuti állomás Gölnicz-bánya, 572 m. Posta és távirada helyben. **Elsőrangú klimatikus gyógyhely** Vizgyógyintézet, vltkurák, inhallációk, diétás kurák, szabad-, nap- és tófürdők, vil-lanyozás és massage.

Mindennemű idegbajok, légzési, emész-tési, vérkeringési, nygyesere és más egyéb bajok ellen.

Igen védett hely, állandóan enyhe, szép tavaszi időjárás.

Kitünő konyha és olcsó ellátás. Elő- és utóidényben 30, július elejétől 6 heti tartó-zkodás után 30 százalék árengemény.

Szobák egész idényre olcsó átalány-árban bérelhetők.

Állandó fürdőorvos: Dr. Vladár József Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.